

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 2 • februari 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

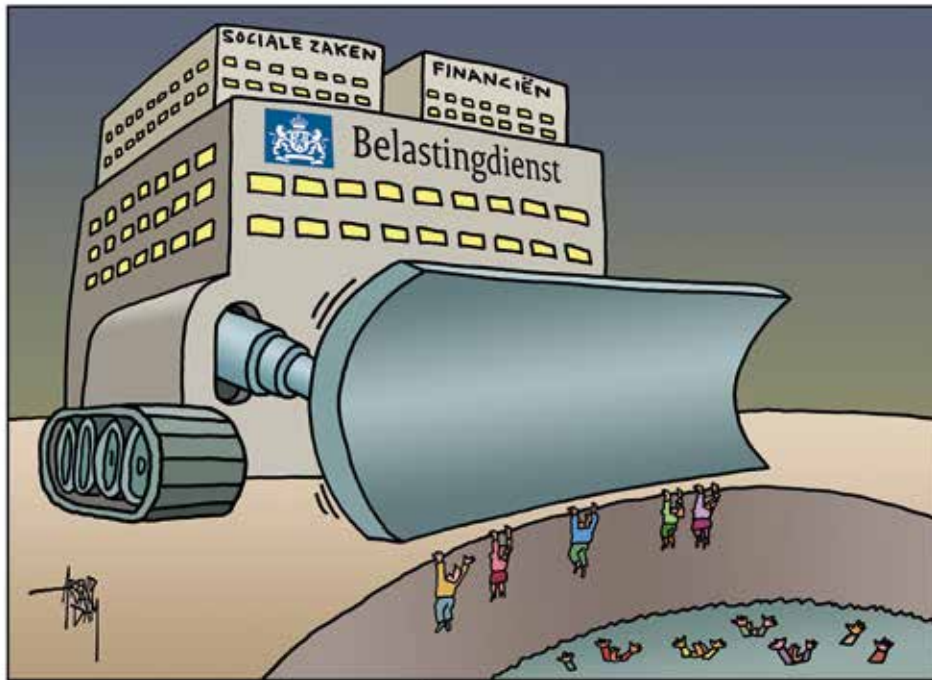

CAMPAGNEPLEZIER

**RENSKE LEIJTEN:
'SP MAAKT MENSEN STERKER'**

HONGER IN DE HOOFDSTAD

Arend van Dam

ongekend onrecht

FLYERAARS WETEN VAN WANTEN

Het is winters koud. SP'ers die campagnevoeren kennen het dilemma: je handen warm houden of snel krantjes uitdelen? Met de SP-wanten kan het allebei. HANDig!

Voor maar €3 te bestellen in de SP-webshop: sp.nl/Z59

SORRY SKITI EN WIM!

Deze vrolijke foto gebruiken we voor de voorkant van de Tribune, maar daarvoor moesten we jullie er wel afsnijden. Daarom hier toch even de hele foto. Deze campagnevoerders van de SP-afdeling in oprichting Hardenberg regelden een enorme tomaat voor boven op hun tomaat-rode auto. Ze rijden daarmee rond en trekken zo enorm veel aandacht. Ook omdat de megafoon die Wim vasthoudt wordt ingezet om, rondrijdend, luid de campagneboodschap te verkondigen. Voor wie het dan nog niet heeft begrepen, legt de belettering op de auto het nog even uit: STEM SP!

foto Gerrit Brokelman

Van links naar rechts:
Skiti Németi, Lianne Oldenkamp,
Simon Zandvliet en Wim Romijn.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Wiebe Kiestra, Karen Veldkamp

Foto omslag
Gerrit Brokelman

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 20,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAangeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

'We mogen echt trots zijn'

Toeslagenaffaire

6

Lokale helden

Voedselhulp in Amsterdam

10

Dag dokter Henk

'SP zit in mijn bloed'

20

Ontdekker atoomspionage

'Overall werd ik gevolgd'

24

- 4 Actueel: Doe mee met de campagne!
- 23 Coronaproof fakkeltocht voor Groningen
- 28 LinksVoor: Maureen Alkema, studente zonder podiumvrees

16, 17, 18, 19, 29 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Vroeg of laat

SP'ers staan niet altijd vooraan als het geduld wordt uitgedeeld. Onrecht moet het liefst zo snel mogelijk de wereld uit. Maar politiek vergt soms een lange adem. De SP heeft zich altijd verzet tegen het neoliberalisme met zijn ieder-voor-zich-mentaliteit. Dertig jaar later nemen ook andere partijen er eindelijk afstand van. In woord althans.

Vroeg of laat krijgen we gelijk, al moeten we er soms lang op wachten. We strenden jaren voor een referendum. Ons wetsvoorstel daarvoor heeft nu een meerderheid in de Tweede en de Eerste Kamer! Omdat het om een grondwetswijziging gaat, moet het na de verkiezingen nogmaals door beide Kamers behandeld worden. Voor het referendum zou een grote SP dus heel goed zijn.

De veelbewogen strijd voor een verhoging van de zorgsalarissen hebben we ook gewonnen! Het leek soms een slechte soap, met wegnennende Kamerleden voor stemmingen. Maar 120.000 handtekeningen, de grootste online zorgactie in Nederland en talloze voorstellen later is er nu een meerderheid voor een eerlijke beloning van het zorgpersoneel.

Ook de toeslagenaffaire tart ieders geduld. De affaire aan het licht krijgen vergde talloze Kamervragen, acties, een SP-meldpunt voor gedupeerden en de tomeloze inzet van SP-Kamerlid Renske Leijten. Nog steeds is niet alles boven tafel, maar ook die strijd gaan we winnen. Alvast goed nieuws: er komt een onafhankelijk, ruimhartig fonds voor de kinderen van de getroffen ouders. Zij hebben geleden onder de ellende die de overheid over hun ouders uitstortte. Dat leed kan hiermee niet worden weggenomen, maar wel verzacht.

De verkiezingen komen al snel. Een grote SP is harder nodig dan ooit. Vroeg of laat krijgen we dan wel gelijk, maar we helpen onrecht liever vandaag de wereld uit dan morgen. Samen blijven we daarvoor strijden!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

Nijmegen

Leeuwarden

Zutphen

DOE MEE!

Helpt u ook mee in de campagne?
Dat kan op allerlei manieren.

1. Meld u bij uw lokale SP-afdeling om daar te helpen
2. Hang de poster op die met deze Tribune wordt meegestuurd
3. Meld u aan om te helpen met het belteam via telefoonteam@sp.nl of (088) 243 55 86
4. Kijk naar de wekelijkse vrijdagavond-stream, om 19:00 uur: sp.nl/stream
5. Volg de SP op sociale media en deel berichten:

Bergen op Zoom

 [instagram.com/socialistischepartij](https://www.instagram.com/socialistischepartij)

 [facebook.com/socialistischepartij](https://www.facebook.com/socialistischepartij)

 [youtube.com/user/SPpolitiek](https://www.youtube.com/user/SPpolitiek)

 twitter.com/SPnl

Meld u aan voor onze whatsapp-groep: zet 06 82 12 45 18 in uw contacten en stuur een bericht SP-AAN

Zorg dat u het laatste nieuws hebt; meld u aan voor onze nieuwsbrief sp.nl/nieuwsbrief

Groningen

Groningen

Delft

Belteam

Doetinchem

Belteam

Nijmegen

Belteam

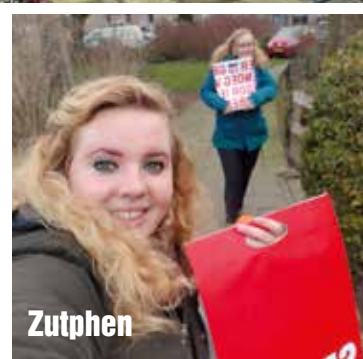
Heerhugowaard

Weert

Apeldoorn

Zutphen

Oss

Jannie Visscher
voorzitter SP

Plezier

Na 17 maart kan het echt beter en eerlijker worden in Nederland. Maar dan moeten mensen wel naar de stembus gaan en kiezen voor de SP. Dat gaat niet vanzelf: veel mensen zijn (nog) helemaal niet bezig met de verkiezingen. Aan ons de schone taak om mensen te overtuigen dat het wél anders en veel beter kan. Dat een eerlijker Nederland heel goed mogelijk is. En dat een grote SP daarvoor van cruciaal belang is.

Om dit voor elkaar te krijgen voeren we campagne. Met hoe meer SP'ers we dat doen, hoe meer mensen we bereiken. Campagne voeren doen we natuurlijk voor een goede verkiezingsuitslag. Maar dat is niet het enige. Want samen campagnevoeren verbindt ons ook – behalve nodig en nuttig is campagne voeren ook gewoon leuk om te doen.

Dat plezier in campagne voeren zit er vooral in dat je het samen doet! Gelukkig kan dat ook nu, ondanks alle beperkingen, nog steeds. Dat hebben we laten zien op onze eerste SUPERzaterdag op 30 januari. Na een gezamenlijke aftrap vanuit studio De Moed gingen we met SP'ers in het hele land op pad. Flyers in de brievenbus, aanbellen met een 1,5 meter-mat, rondrijden met een geluidswagen: het gebeurde allemaal. Tegelijkertijd is er digitaal geklopt en zijn er in twee uur tijd enkele honderden mensen opgebeld. Het gevoel van samen de schouders eronder werd versterkt door het delen van foto's in de Whatsapp-groep #SPindebuurt. Daar straalt ook het plezier vanaf: heel veel vrolijke gezichten.

Tot de verkiezingen is het elke zaterdag SUPERzaterdag. Ik wens ons allemaal heel veel plezier!

PS: Met vragen en reacties over de campagne kun je mailen naar verkiezingen@sp.nl

RENSKE LEIJTEN OVER DE TOESLAGENAFFAIRE

'DIT IS EEN SUCCES VAN DE SP-MENTALITEIT'

Renske Leijten is een van de gezichten van de SP. Haar vasthoudendheid en successen bij de toeslagenaffaire zijn volop in het nieuws. De behandeling van de gedupeerde ouders is volgens haar het gevolg van een neoliberale overheid: ‘De mensen die aankloppen bij de overheid én de mensen die daar werken, zijn vergeten.’

› **Laten we beginnen met de ouders van de toeslagenaffaire. Hoe gaat het met hen?**

‘Op het eerste gezicht goed. Mensen die niet zo doorhebben wat het met je leven doet als je jarenlang als fraudeur bent behandeld, zullen denken: ze zullen wel blij zijn. Er is 30.000 euro beloofd, er is een kabinet over gevallen. Maar het gaat niet goed met de ouders. De ouders met wie we actie hebben gevoerd – die als eerste hun nek uitstaken en die lieten zien dat het probleem groter was dan gedacht – die zitten nu in het compensatietraject.’

› **Hoe zat dat ook alweer?**

‘In maart is afgesproken dat de gedupeerden zouden worden gecompenseerd. Toen zei de regering nog dat het een kleine groep was, van tweeduizend ouders. Samen met de ouders heeft de SP toen duidelijk gemaakt dat het om een veel grotere groep gaat. In juni is de groep dan ook uitgebreid naar meer dan vijftienduizend mensen. Vijfduizend ouders zouden in 2020 hun geld terugkrijgen, plus een schadevergoeding. Voor de mensen die meer schade hadden – sommige verloren hun huis, kregen allerlei schulden, verloren hun carrière – was er een procedure om de werkelijke schade vergoed te krijgen. In die laatste fase is nog niemand aanbeland.’

› **Geen van die vijfduizend?**

‘Sterker nog: die vijfduizend mensen werden er minder dan vijfhonderd. De Belastingdienst heeft in 2020 meer aan accountants en hun eigen organisatiekosten uitgegeven dan aan het compenseren van ouders. Dat is diep tragisch. Ook heel frustrerend voor

mensen die zaakbehandelaar zijn geworden – zij waren aangenomen om die compensatie met de ouders te regelen. We weten nu dat de helft van die zaakbehandelaars alweer vertrokken is. Zij vertellen dat wat zij afspreken met ouders, door het management van de Belastingdienst ter discussie gesteld en gewijzigd wordt. En het gaat allemaal hartstikke traag. Frustrerend voor zaakbehandelaars, maar uitputtend voor die ouders! Iedere dag onzekerheid, iedere dag twijfel.’

› **Een aantal ouders heeft nu de eerste betaling gekregen.**

‘En dan zie ik gebeuren dat ze op dát moment onderuitgaan. Als jij en ik ineens 30.000 euro krijgen, dan gaan we bedenken wat voor belangrijks of leuks we daarmee kunnen doen. Voor die ouders is het echter juist een moment van herbeleving. Want ze realiseren zich: wat er is gebeurd, is onnodig geweest – *al die jaren die mij en mijn gezin zijn afgenomen, die krijg ik nooit meer terug*. En het was dus onterecht. Anderen durven het geld niet aan te raken, doodsbang dat ze het alsnog een keer moeten terugbetalen. Wat je ook ziet is dat deze mensen heel lang in de overleven-stand hebben gestaan. Nu moeten ze leren in de leven-stand te komen, en dat is moeilijk. Het lichaam zegt dan bijvoorbeeld: nu mag ik! Ze worden gewoon ziek, of blijken ziek te zijn. En deze coronatijd helpt niet: veel tijdelijke contracten die niet verlengd worden en kinderen thuis in een kleine woning. Het is klap op klap.’

› **Geldt dat voor alle ouders?**

‘Nee, er is natuurlijk ook goed nieuws. Er

zijn ouders die geen huis meer hadden en nu wel. Binnenkort krijgt een gezin in Alphen aan den Rijn een huis. Die waren door enorme betalingsachterstanden op een zwarte lijst gekomen, zouden nooit meer mogen huren bij de woningbouwcorporatie. Door strijd, ook van onze lokale afdeling daar, is dat nu toch gelukt. Dat is grandioos. Op 1 maart krijgen ze de sleutel en ik ga daar een dagje helpen klussen of verven. Of een ouder die eindelijk weer een dak boven haar hoofd heeft en die zich eindelijk weer mens voelt. Er zijn gelukkig ook lichtpuntjes.’

› **Toch wel apart, dat SP'ers lokaal nog aan de slag moeten om die mensen van zulke zwarte lijsten te krijgen.**

‘Ja, de gevolgen van het delen van gegevens tussen overheidsdiensten is echt de volgende ‘affaire’. De gevolgen van een onterecht vinkje achter je naam zijn heel ingrijpend. We staan pas aan het begin van het opschonen van dat soort systemen – niet alleen bij de Belastingdienst. De Tweede Kamer heeft op ons voorstel besloten dat alles bij de Belastingdienst opgeschoond moet worden en dat er op 1 maart een plan klaar moet zijn. En dat dat niet door de Belastingdienst zelf bedisseld mag worden, want daar hebben we nu even geen vertrouwen in. SP-afdelingen kunnen nu een belangrijke rol spelen om mensen bij elkaar te brengen en te steunen, dat is hard nodig.’

› **Het systeem van zwarte lijsten en risicoselectie moet op de schop wat jou betreft?**

‘Die risicoselectie is zo verkeerd. Er wordt gezegd: toeslagenaffaire is racisme. Ja, er wás racisme. Maar beseft wel dat als we het

‘Het toeslagenstelsel is een neoliberale uitvinding’

foto Wiebe Kiestra

Renske Leijten wordt geïnterviewd met een van de kinderen uit toeslagenaffaire-gezinnen, tijdens een van de acties met de ouders, afgelopen zomer bij het Tweede Kamergebouw.

racisme eruit zouden halen, dat dan de toeslagenaffaire er nog zou zijn. Het *profilen* – het doelgericht zoeken op kenmerken die zouden duiden op fraude – was voor het grootste gedeelte gebaseerd op gezinsgrootte en op inkomen. Een alleenstaande moeder met meerdere kinderen en met een normale baan krijgt de hoogste kinderopvangtoeslag, een zogenaamde toekenning. Een hoge toekenning betekende: hoog risico.’

› **Op zich misschien logisch?**

‘Tot zover begrijpen we het nog. Wij zouden zeggen: mensen met een hoog risico, die help je. Want je wilt voorkomen dat ze in de problemen komen. Maar niet bij de Belastingdienst. Daar werd het omgedraaid. Deze mensen werden er uitgepikt en er werd tegen hen gezegd: toon maar aan dat je recht hebt op kinderopvangtoeslag. En dan was de opdracht: zoek bij deze ouders tot je een fout vindt. En dan: alle toeslagen terugvorderen. Dus, door een hoge – zeer noodzakelijke – kinderopvangtoeslag, was je eigenlijk op voorhand een fraudeur. Het erge is, en dat noemt de parlementaire onderzoekingscommissie ook de aantasting van de fundamente van de rechtsstaat, dat dan alle deuren dicht gingen: voor hulp bij de Belastingdienst (geen fraudeurs helpen!), bij de sociaal advocatuur (kregen geen vergoeding voor fiscale zaken), bij rechtbanken (een fraudeur ten opzichte van de Belas-

tingdienst, dat was een onbegonnen zaak) maar ook bij de Raad van State. Die zei zelfs er al die jaren van uit te zijn gegaan dat de overheid toch wel rechtmatig zou handelen en de zaken goed op orde zou hebben. Nu weten we dat mensen in 94 procent van de onderzochte situaties geen fraudeurstempel hadden mogen krijgen. Kortom: ze vonden mensen met hoge toeslagen verdacht, maar ze wisten dat ze hardwerkende, alleenstaande moeders met meerdere kinderen voor de bus gooiden. Het wordt in interne analyses gewoon genoemd. Daarom zeg ik ook altijd dat ze het ‘willens en wetens’ deden.

› **Maar waarom?**

‘Heel plat, denk ik. Door de hoogste toeslagen te pakken, haalden ze het snelst hun ‘targets’. Zo triest is het. In de periode 2010-2017 was het devies: bezuinigen op overheidsinstellingen. Wilde een overheidsdienst juist investeren, dan moesten ze dat van het ministerie van Financiën terugverdienen. Dus als de Belastingdienst 250 miljoen investeerde in fraudebestrijding, dan moeten ze ten minste dat bedrag binnenhalen. Kinderopvangtoeslagen zijn de hoogste toeslagen. Als je daarin de hoogste toekenningen pakt, dan ben je lekker snel klaar.’

› **Toch was er ook sprake van racisme, zeg je.**

‘Zeker, op twee manieren totaal. Door

nationaliteit in de analyse te gebruiken als indicator voor fraude en doordat ze in onderzoeken naar kinderopvangbureaus altijd even keken wie de klanten waren die ze aanpakten. En er zijn ook kwalificaties over mensen – in hun persoonlijke dossiers – die echt om te janken zijn. De Belastingdienst noteerde van alle mensen die ze er uitpikten de nationaliteit. En dát werd weer gebruikt om nieuwe risicoprofielen te maken. Nog erger was het bij de ouders die via een gastouderbureau werden aangepakt. Er is een – heel klein – aantal gastouderbureaus dat fraude heeft gepleegd. Maar de Belastingdienst ging al bij een vermoéden van fraude kijken naar het klantenbestand. Als ze dan zagen dat het vooral mensen waren met een Turkse achtergrond, dan dachten ze: die kunnen we wel aanpakken. Of in Den Haag waar veel Hindoestaanse ouders aangepakt werden met de redenering: in die cultuur wordt veel gefraudeerd... Dus daar zit dat etnisch profileren nog veel meer aan de oppervlakte.’

› **Het kabinet is gevallen. Wat helpt dat?**

‘Hiermee is er erkenning gekomen. De boodschap is: dit mag nooit meer. De weg is nu in principe vrij voor anderen om dit op te lossen. Het gekke is natuurlijk dat we vlak voor de verkiezingen zitten en de lijsttrekkers van VVD en CDA gewoon doorgaan. Asscher stopte wel als lijsttrekker van de PvdA. Terecht wat mij betreft.’

‘Ouders zijn doodsbang dat ze het alsnog een keer moeten terugbetalen’

› Anderen die het oplossen, zeg je.

Wat zou minister Leijten meteen na haar aantreden regelen?

‘Dan zou er een procedure komen waarbij ouders worden uitgenodigd: ze komen ’s ochtends binnen en aan het einde van de dag weten ze waar ze aan toe zijn. De ouders staan centraal, niet de systemen en processen van de Belastingdienst. Zij vertellen hun verhaal, achter de schermen zoeken ze het uit, voor de kinderen is wat leuker te doen, een kopje koffie erbij. De vraag wordt gesteld: welke problemen heb je nog meer? Met werk, huisvesting, gezondheid? Moet je bijvoorbeeld naar de tandarts omdat je je gebit vanwege de kosten jarenlang hebt verwaarloosd? Dat regelen we ook. Alles is geregeld aan het einde van de dag. Om dit mogelijk te maken moet je de Belastingdienst als beslisser over waar de ouders recht op hebben, ertussenuit halen.

En het is niet zo moeilijk. Is iemand ten onrechte tot fraudeur gemaakt? Helemaal compenseren. Is iemand met die foute profilering eruit gepikt? Compenseren. Dan is er nog een groep die wellicht een foutje heeft gemaakt en daarvoor te hard is gestraft. Ook compenseren. En dán is er nog een groep die wél echt meegewerkt heeft aan fraude. Daarvoor geldt dat je niet compenseert, maar wel kijkt naar de schade. Want die zijn wel hard geraakt. Stel je fraudeert met toeslagen (je vraagt aan en vangt onterecht geld) en je komt daarvoor voor een rechter, dan krijg je straf. Deze mensen hebben ook straf gekregen, maar via bestuursrecht, dus die kunnen al tien jaar bloeden voor een ernstige overtreding. Dat is disproportioneel. Dus zelfs voor die groep zeg je dan nu: het is mooi geweest. We zetten er een streep onder en ze krijgen een frisse start. Maar geen compensatie.’

› Nu zijn er twee meldpunten bij gekomen.

‘Ik kreeg bij mijn kinderopvangtoeslagmeldingen veel berichten over vergelijkbare problemen bij de gemeenten en het UWV. Jasper van Dijk heeft daarom meldpunten opgezet. Het is geen toeval. De overheid is

sinds de jaren negentig ingericht als productiemachine. Dan krijg je een verkeerde managementcultuur. Want het moet bij de overheid gaan over de inhoud. Maar nu let men alleen op het proces. Als dat goed is doorlopen, is er geen probleem, denken ze. Een voorbeeld is dat mensen die in de jeugdzorg werken maar vijf contactmomenten mogen hebben. Na vijf contactmomenten is het ‘traject geslaagd’. Dan kun je declareren. Maar dat gezin – waar het om zou moeten gaan – kan zomaar een zesde gesprek nodig hebben. De inhoudelijke inschatting, waar de mensen die het werk doen voor zijn, is eruit gehaald. De mensen die aankloppen bij de overheid én de mensen die het werk doen zijn vergeten.’

› Is dat de neoliberale overheid?

‘Onder andere. De gedachtegang is steeds meer geworden: de overheid is geen geluksmachine: mensen zijn individueel verantwoordelijk voor hun geluk. Als je dus bij de overheid aanklopt, ben je een uitvreter en waarschijnlijk een fraudeur. Deze manier van denken is bij Sociale Zaken in zwang gekomen toen Mark Rutte daar staatssecretaris was (2003). En heeft een grote vlucht genomen sinds hij premier is.’

› De SP wil van de toeslagen af?

‘Nou ja, we willen ze overbodig maken. Dus niet gewoon afschaffen en mensen het maar uit laten zoeken. Maar de huren verlagen, de zorgpremie inkomensafhankelijk maken en de kinderopvang gratis. Waarom hebben we het toeslagensysteem eigenlijk? Omdat collectieve voorzieningen, die er voor iedereen waren de markt op moesten: peuterspeelzalen, ziekenfondsen. Dan gaat de winst voor de voorziening. Daardoor wordt het onbetaalbaar voor een grote groep mensen. Omdat de overheid het niet meer wil reguleren – de markt lost het wel op – moest het opgelost worden via inkomenssteun. Individuele toeslagen dus. Dat gecombineerd met een mensbeeld dat zegt: mensen zullen wel proberen te profiteren. De overheid is er niet voor je als je even pech hebt en je baan kwijt bent.’

› Maar voor het bedrijfsleven is de overheid er wel?

‘Die prioriteiten zie je ook bij de Belastingdienst. Als er achterstanden waren bij het goedkeuren van belastingvoordelen voor bedrijven, dan werden er bakken met juristen aangenomen om het allemaal snel te regelen. Maar toen er achterstanden waren bij bezwaren van mensen die een toeslag niet of niet goed ontvingen, werden die bezwaren jaren in een kluis gelegd en soms gewoon vernietigd. De overheid zou er moeten zijn voor mensen die niet machtig zijn. Maar de overheid is er nu vooral voor mensen met macht en geld die het kunnen afdwingen. Want dat is het model, de overheid is er voor succesvolle mensen: belastingaftrek voor expats, voor de rijke gulle gever. Maar als je een toeslag nodig hebt, of als je zorgkosten aftrekt van je belastingen, dan is dat verdacht.’

› Veel SP'ers zijn trots op je. Je bent overal in het nieuws en Perspectief, de jongerenorganisatie van de ChristenUnie, kroonde je tot Engel van het Jaar. Had je dat gedacht toen je het dossier Belastingen op je nam?

‘Ik ging van de zorg naar belastingen en Europese Zaken. Allebei belangrijk, maar wel abstract. Ik miste het directe menselijke aspect wel in het begin. Maar nu is dat natuurlijk totaal anders. Mijn afdeling Haarlem zei: je krijgt nieuwe schoenen, voor het geval je te ver naast je eigen schoenen gaat lopen. Ik hou daarvan! Het is terecht ook, want ook al word ik nu gevierd, dit is een succes van de SP-mentaliteit. Wij luisteren naar mensen. We geven ze vertrouwen, organiseren ze om samen in actie te komen. We verenigen mensen en daarmee maken we mensen sterker. Samen sta je sterker tegen een Belastingdienst dan alleen. En als je je verenigt is alles mogelijk. SP-mentaliteit is ook: volhouden en elkaar steunen als het moeilijk gaat. Dit is niet mijn prestatie, dit is een SP-prestatie. En vooral ook een prestatie van al die dappere ouders. We mogen echt trots zijn.’ •

tekst Diederik Olders

Onder toezicht van vrijwilliger Diemer Roodenburg (in groene trui) wordt een partij spinazie geleverd aan SP-voedseldistributiepunt Laurierstraat.

VOEDSELHULP IN CORONATIJD

SOLIDARITEIT MOET JE DOEN!

Nu steeds meer professionele hulpverleners de straat hebben verruild voor een beeldscherm, draaien Amsterdamse buurtvrijwilligers Maureen Hubbard en Leila Azzam overuren. Ondanks extra geld vanuit de gemeente – op initiatief van de SP – blijft de bureaucratie een blok aan hun been. ‘Directe hulp is zoveel goedkoper.’

AL SINDS HET BEGIN van de coronacrisis zijn Maureen Hubbard en Leila Azzam druk in de weer met het samenstellen en uitdelen van voedselpakketten. ‘We begonnen klein, in Holendrecht. Toen we eenmaal pallets met voedsel van het ministerie van Defensie kregen, hadden we meer ruimte nodig. Via ons netwerk vonden we binnen een uur deze plek’, vertelt Hubbard vanuit een pand tegenover Ikea in Zuidoost. Het tekent de werkwijze van Hubbard en Azzam: aanpakken en dan zien we wel waar het schip strandt. ‘Het is in zee springen en leren zwemmen’, vat Azzam samen.

Hun Stichting Carabic zet zich al jaren in voor kwetsbare gezinnen in Zuidoost en helpt die om meer grip op het leven te krijgen. Toen Hubbard en Azzam werden opgebeld door gezinnen die zonder eten zaten, namen zij het initiatief voor de voedselbank. Aan het einde van de eerste week hadden er al tachtig families bij Carabic aangeklopt.

Hubbard: ‘We hadden toen alleen brood, fruit en groenten. En als je brood hebt, maar niets om erop te smeren, kom je toch dingen tekort. Met een flyer hebben we mensen in ons netwerk opgeroepen om houdbare spullen te doneren. Zo is het balletje gaan rollen.’

Inmiddels voorziet Carabic meer dan negenhonderd mensen van voedsel. Daarnaast staan er nog zevenhonderd op de wachtlijst: veelal arme ongedocumenteerden, die nergens terecht kunnen. Het feit dat sommige groepen Amsterdammers, waaronder mensen zonder verblijfspapieren, niet kunnen aankloppen bij de Voedselbank Amsterdam verklaart de grote vraag naar informele hulp. Immers, deze ‘officiële’ voedselbank hanteert allerlei toegangseisen, zoals het kunnen overleggen van legitimatie en bankafschriften.

Hard geraakt

Andere kwetsbare groepen die Carabic

signaleert zijn bijvoorbeeld zzp’ers die een gezin moeten onderhouden, mensen die in scheiding liggen en jongeren die op straat zijn beland. Azzam: ‘Veel mensen zijn te depressief om hun papieren bij elkaar te zoeken. Bij ons krijgen deze mensen wel meteen hulp. Bovendien winnen wij sneller hun vertrouwen omdat we laagdrempelig zijn. We luisteren naar mensen en proberen ze moed in te spreken. Ze krijgen het gevoel dat ze zich niet hoeven te schamen.’

De diversiteit van de groep Amsterdammers die aangewezen is op voedselhulp laat zien dat de hoofdstad buitengewoon hard wordt geraakt door de coronacrisis. Waar in Nederland gemiddeld 6,5 procent van de mensen op zoek is naar een baan, ligt dit percentage in Amsterdam inmiddels op 13 procent. Dit komt mede door de keiharde klappen die de horeca en het toerisme hebben moeten incasseren – sectoren die oververtegenwoordigd zijn in de hoofdstad. Daarnaast

‘Bij ons hoeven mensen zich niet te schamen’

Leila Azzam (midden) en Maureen Hubbard (rechts) sorteren hulpgoederen.

Vrijwilligers halen hulp-pakketten op om in hun netwerk te verspreiden.

‘Nu komt alle verborgen armoede tevoorschijn’

werkt bijna een kwart van de Amsterdamse beroepsbevolking op basis van een tijdelijk of flexibel dienstverband, waardoor de kans groot is dat zij in tijden van crisis als eerste de laan uit worden gestuurd.

Om de ergste sociaal-economische klappen het hoofd te bieden riep het Amsterdamse stadsbestuur tijdens de eerste coronagolf een noodkas in het leven. Op initiatief van de lokale SP-fractie werd uit deze noodkas 175.000 euro beschikbaar gesteld voor zowel de Voedselbank Amsterdam als informele hulpinitiatieven. Afgelopen december werd er nog eens 750.000 euro vrijgemaakt voor vrijwilligersinitiatieven die voedsel verstrekken. Het is de bedoeling dat zij met dit budget extra voedsel kunnen inslaan, maar ook andere praktische zaken kunnen regelen zoals transport, koelkasten, schoonmaakmiddelen en mondkapjes.

Oer-Hollandse bureaucratie

Je zou denken dat deze extra erkenning en steun een opsteker is voor vrijwilligersinitiatieven als Carabic. Maar de realiteit blijkt weerbarstiger. Dit komt met name doordat de gelden indirect worden verstrekt. Om de voedselvoorraad bij te vullen krijgt Carabic bonnen van het Rode Kruis, die ze bij Albert Heijn kunnen verzilveren.

Hubbard: ‘Wij zijn ontzettend blij met de goede samenwerking met het Rode Kruis, want zonder hen zouden we deze kwetsbare bewoners niet kunnen helpen. Maar het is ook een heel geregeld, want je moet de boodschappen zelf ophalen in plaats van dat je ze online kunt bestellen. Aan de andere kant kunnen we zo wel producten inkopen waar onze doelgroep het meeste behoefte aan heeft.’

Tegelijkertijd zit Carabic nog altijd opgescheept met de nodige logistieke problemen. Als voorbeeld verwijst Hubbard naar het afval dat achterblijft: ‘Dat moeten wij met onze eigen auto’s wegbrengen. We worden daar niet in ondersteund. We worden voor mijn gevoel nog steeds gezien als kleine, informele organisatie. Het vertrouwen gaat als eerste naar de grotere partijen. Dat is wel jammer.’

Heilige huisjes

Ook SP gemeenteraadslid Tiers Bakker, die zich in het Amsterdamse stadhuis hard maakte voor de extra 750.000 euro voor voedselinitiatieven, heeft kritiek op de uitvoering van de steunmaatregel. ‘Indirect verdient Albert Heijn aan die vouchers van het Rode Kruis. Een vrijwilligersinitiatief waar ik mee samenwerk, Stichting Blijde Buren,

kies er juist voor om overtollig voedsel bij de Jumbo op te halen. Een win-winsituatie. Het geld zou echt ten goede moeten komen aan de distributiepunten en ook verspilling moeten tegengaan’, vindt Bakker.

Het feit dat vrijwilligersinitiatieven zoals Carabic nu via de omweg van het Rode Kruis financiële hulp krijgen, heeft volgens Bakker vooral te maken met de wijze waarop de gemeente nu is georganiseerd. Zo was de 175.000 euro voor voedselinitiatieven die de SP in maart met een motie regelde, pas in de tweede lockdown beschikbaar gesteld.

‘Er moeten nog wat heilige huisjes omver worden geschopt. De gemeente is er nu nog niet op ingericht om dit soort initiatieven goed te helpen. Daarnaast krijgen ze te weinig steun van de professionele welzijnsorganisaties, omdat die in het huidige systeem met elkaar moeten concurreren. Terwijl we nu juist met samenwerking en solidariteit de sociale infrastructuur van onze stad moeten versterken. We moeten hulp dichterbij de mensen gaan organiseren’, concludeert Bakker.

Huiselijk geweld

Een belangrijke les van deze crisis is volgens Azzam dat directe hulp goedkoper is: ‘Het

geld gaat nu via de groothandel naar de organisaties en vervolgens naar de mensen. Zoveel lagen! Daardoor gaat veel geld op aan salarissen en kun je uiteindelijk minder mensen helpen.' Hubbard: 'Terwijl wij dit allemaal vrijwillig doen. En sinds het uitbreken van deze crisis zijn wij 24/7 op straat mensen aan het helpen.'

In een tijd waarin professionele hulpverleners en ambtenaren steeds meer vanuit huis werken, signaleert Carabic dat de crisis diepe sporen achterlaat bij kwetsbare gezinnen. 'We horen veel geluiden over huiselijk geweld. Kinderen zitten de hele dag thuis en mensen worden gestresst en agressief. Ze weten niet hoe ze aan hun geld moeten komen en zijn gewoon op', vertelt Hubbard. Alleen al door een luisterend oor te zijn voor Amsterdammers die even geen uitweg meer zien, nemen vrijwilligersorganisaties zoals Carabic de officiële instanties veel werk uit handen.

Soms gaat de telefoon van Hubbard om een uur 's nachts: 'Als iemand dringend hulp nodig heeft, dan zeg ik ook niet: bel me maar maandag om negen uur. En wij hebben ook gewoon kinderen, hè? Ik heb er vier, Leila vijf.'

Ook in hun persoonlijke omgeving zien ze de gevolgen van de crisis. Hubbard: 'Onze jongeren zitten ook zonder werk en wij ouders moeten financieel bijspringen. Daar staat ook niemand bij stil. Het is ook een ramp voor jongeren om stageplekken te vinden.' Gelukkig staat het Amsterdamse duo er niet alleen voor, maar kunnen ze rekenen op een team van zo'n twintig vrijwilligers. 'Het is alleen jammer dat we ze geen vergoeding kunnen geven', vindt Azzam. Afgelopen maand wonnen Hubbard en Azzam tot hun verrassing de Nieuw Amsterdam Prijs, voor de maatschappelijke bijdrage die Carabic tijdens de coronacrisis levert. 'Dat voelt toch als een stukje waardering', blikt Hubbard terug. Hoewel Hubbard en Azzam beiden SP-lid zijn, vinden ze het belangrijk om te benadrukken dat ook andere Amsterdamse gemeenteraadsfracties voor Carabic in de bres zijn gesprongen. 'DENK, de PvdA, D66, GroenLinks: ze zijn hier allemaal komen kijken, helpen en luisteren', vertelt Azzam. Ook is ze dankbaar voor hulp vanuit fondsen: 'Petje af voor het Oranjefonds en het Kansfonds. Die hebben heel snel geschakeld om stichtingen zoals de onze te hulp te schieten.'

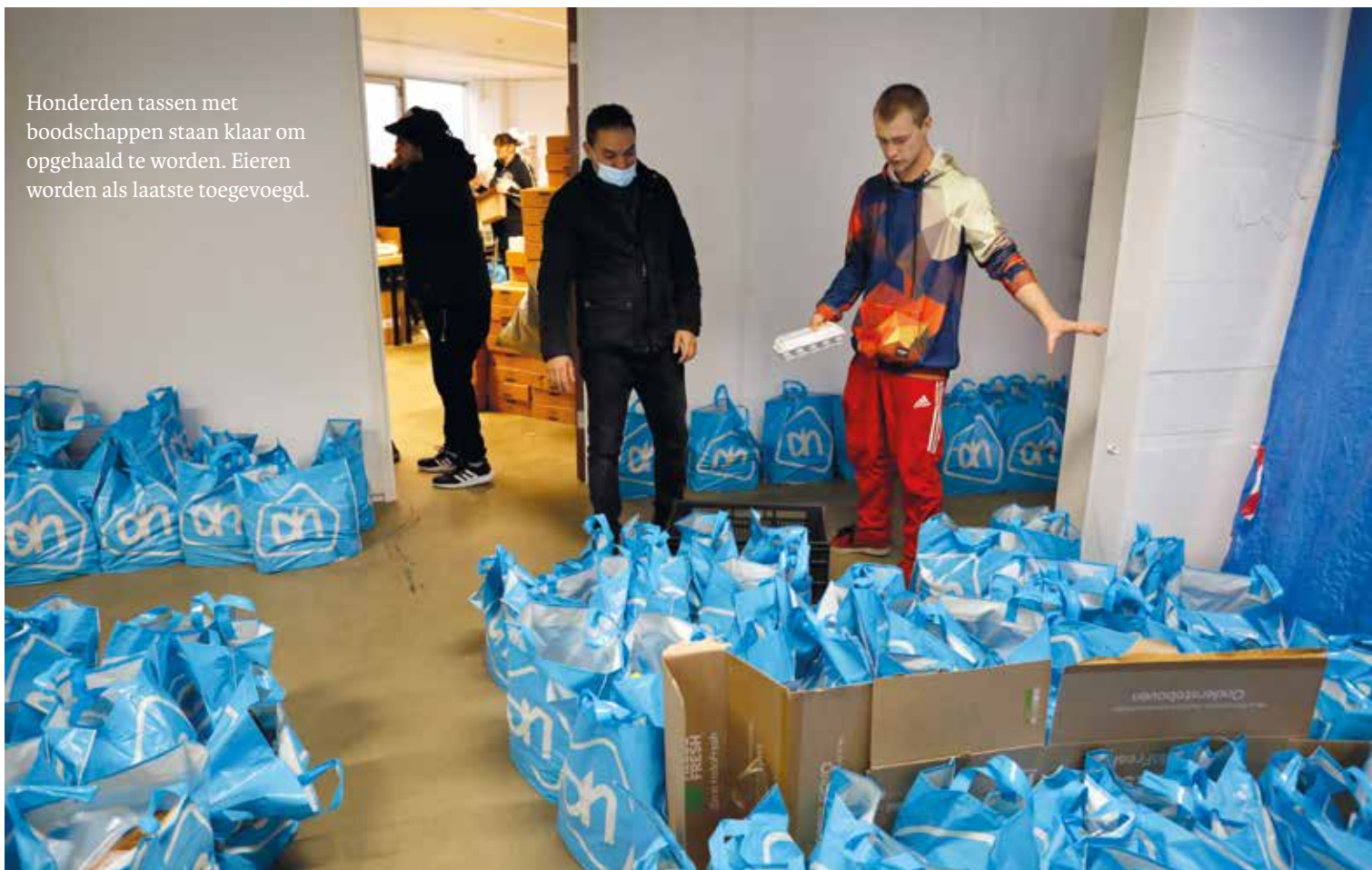
Van actieband tot distributiepunt

De voedselbank van Carabic begon als samenwerking met de Stichting Blijve Buren. Deze stichting haalt overtollig voedsel op bij supermarkten en verspreidt dit vervolgens onder mensen die het nodig hebben. Bakker: 'In de periode van de eerste lockdown bouwde een groep ongedocumenteerden uit West-Afrika een tentenkamp op in Garage Kempering te Amsterdam Zuidoost. Om de dag hebben SP-vrijwilligers hen samen met de Blijve Buren verse tomaten, aubergines en ander gezond voedsel gebracht.'

Het raadslid raakte zo geïnspireerd door voedselinitiatieven van onderop dat gaandeweg het idee ontstond om, met hulp van de Blijve Buren, ook het SP-actieband aan de Laurierstraat om te dopen tot distributiepunt. Sinds eind oktober staan zo'n vijftig à zestig Amsterdammers er iedere donderdag om twaalf uur in de middag klaar om hun pakketten op te halen. Op de vloer zijn pijlen aangebracht, zodat de hulpverlening zo 'coronaproof' mogelijk verloopt. Inmiddels is het actieband meerdere dagen per week opengesteld voor de distributie. Ook komen er allerlei organisaties over de vloer om voedsel dat overblijft op te halen voor hulp-

'We moeten hulp dichterbij de mensen gaan organiseren'

Honderden tassen met boodschappen staan klaar om opgehaald te worden. Eieren worden als laatste toegevoegd.

Gerda en hondje Sjaak halen een krat bij een van de uitgiftepunten.

‘De hoofdstad is extra hard geraakt door de coronacrisis’

behoevenden in hun eigen netwerk: denk aan vertegenwoordigers van de Ghanese kerk of daklozenprojecten.

Een toegewijde groep ROOD-vrijwilligers en ‘oude rot’ Diemer Roodenburg houden het uitgiftepunt aan de Laurierstraat draaiende. Roodenburg: ‘Omdat ons pand in de Jordaan staat, denken mensen al gauw dat in deze buurt alleen maar yuppen wonen. Nu komt alle verborgen armoede tevoorschijn. Omdat wij geen strenge voorwaarden stellen aan de hulp, kan ook de taxichauffeur om de hoek bij ons terecht. Als hij hulp wil van de officiële voedselbank, dan moet hij eerst zijn taxi verkopen. Die helpen je pas wanneer je echt aan de grond zit. Als SP laten we met dit initiatief zien dat we er voor iedereen zijn.’

‘De distributie van het voedsel vanuit de Laurierstraat gebeurt zo duurzaam mogelijk’, vertelt Roodenburg. ‘We hebben een composthoop gemaakt en we experimenteren nu met het kweken van oesterzwammen op koffiedik. Zo halen wij de natuur naar de stad en leren wij beter met afval om te gaan.’ Bakker: ‘De gemeente Amsterdam wil de meest circulaire stad ter wereld worden. Dat betekent dat we materialen en grondstoffen hergebruiken en geen afval

produceren. In ons distributiepunt doen wij dat concreet.’

Geïstitutionaliseerde armoede

Rijen voor de voedselbank, onderbetaalde maaltijdbezorgers die door weer en wind de stad doorkruisen en de ‘Appie’ die winst maakt als nooit tevoren: wie de ongelijkheid in Amsterdam wil zien, hoeft niet ver te zoeken. Bakker verwacht dat voedselinitiatieven de komende tijd nodig zullen blijven: ‘Voedselbanken bestaan al heel lang, maar het is ook geïstitutionaliseerde armoede. En als je met hulpverlening indirect de kas spekt van de Albert Heijn blijven de machtsverhoudingen ongewijzigd. Het mooiste zou zijn als mensen de voedseldistributie in eigen handen kunnen nemen, bijvoorbeeld door coöperaties op te richten. Dan kun je zelfs banen creëren.’

Ondertussen signaleren informele organisaties zoals Carabic als eerste welke problemen de stad nog te wachten staat zodra de gezondheidscrisis is verholpen. Zo valt het Hubbard op dat veel zzp’ers nu schulden opbouwen: ‘Als we al die mensen op de wachtlijst zetten voor schuldhulp, dan zijn we straks tien jaar verder. Ik denk dat er zeker wat schulden kwijtgescholden moeten worden. Door mensen jarenlang

te laten zwemmen in dure hulptrajecten springen de problemen over op de kinderen. Wij zien hier al kinderen verschijnen die hun emoties niet meer uiten.’

Azzam: ‘Het lukt de regering wel om Schiphol te redden, maar niet de mensheid. Mensen die jarenlang bakken geld hebben verdiend en aandelen of een geheime bankrekening hebben, worden wel gered. Wij wijzen met ons vingertje naar landen die zagezegd ondemocratisch zijn, maar hebben ons eigen huis nog niet eens op orde.’ •

tekst Lesley Arp
foto's Wiebe Kiestra

FOTO-TENTOONSTELLING

De foto's bij dit artikel zijn een eerste impressie van een fotoreeks over voedselinitiatieven in de hoofdstad. Deze zijn in beeld gebracht door fotograaf Wiebe Kiestra, op initiatief van de SP Amsterdam. De fotoreeks zal de komende weken zowel online als fysiek tentoongesteld worden. Houd voor meer informatie amsterdam.sp.nl in de gaten.

foto Maurits Gemmink

> AMSTERDAM GAAT MOGELIJK ZELF HUURWONINGEN OPKOPEN

Verhuurders van sociale huurwoningen betalen sinds jaren een extra belasting aan Den Haag: de verhuurderheffing. Daardoor zien zij zich gedwongen om huurwoningen te verkopen, om hun bedrijfsvoering gezond te houden. In Amsterdam is SP-wethouder Laurens Ivens het zat: er is

juist een tekort aan sociale huurwoningen in de hoofdstad. Het liefst ziet hij dat de verhuurderheffing wordt afgeschaft: 'De steun voor de verhuurderheffing brokkelt steeds meer af. Amsterdam is al jaren tegen, maar ook in Den Haag draaien steeds meer partijen bij. Het zou echt het

beste zijn voor Amsterdam als een volgende regering de belasting afschaft.' Als dat niet gebeurt, is Ivens bereid tot een grote omwenteling: dan gaat de gemeente huizen opkopen. Zo blijven de woningen beschikbaar voor sociale huur. •

> KLIMAATALARM

Op de zondag voor de verkiezingen, 14 maart, is er weer een klimaatmars. Maar dit jaar is het geen mars, maar een alarm. De SP sluit zich van harte aan bij het Klimaatalarm, georganiseerd door Milieudefensie. De eis: eerlijk klimaatbeleid, waarbij de vervuiler betaalt. Laat dat nou bijna letterlijk het eerste punt in het hoofdstuk **Een schone wereld** van het SP-verkiezingsprogramma zijn.

Geen grote klimaatmars dus, want dat is niet coronaproof, maar veel lokale en regionale acties en kleine manifestaties. Meld je bij je lokale SP-afdeling als je mee wilt doen en de stem voor eerlijk klimaatbeleid luider wilt laten horen. **Zet op 14 maart in je agenda: Klimaatalarm en de rest van de dag campagnevoeren!** •

foto Maurits Gemmink

> YES! BINNEN!

De SP regelt het. Lokaal, in de buurt, tijdens acties en in gemeenteraden en Provinciale Staten. Maar zeker ook in de Tweede Kamer. Als je ziet wat de SP al voor elkaar krijgt met nu 14 zetels, kun je je voorstellen wat een verkiezingswinst zou kunnen betekenen.

In de afgelopen maand alleen al...

foto Maurits Gemmink

Ook de Eerste Kamer stemde vóór de **referendumwet** van de SP. Al sinds de vorige eeuw wordt hierover gesproken; heel wat wetsvoorstellen zijn gesneuveld. Omdat de grondwet ervoor gewijzigd moet worden, moeten de Tweede en Eerste Kamer er na de verkiezingen nog een keer over stemmen. De strijd is niet klaar, maar deze enorme stap was decennialang ondenkbaar. SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak roept dan ook op om het referendum actief te steunen.

Ga naar doemee.sp.nl/referendum

De Tweede Kamer stemde voor het plan dat SP-Kamerlid Jasper van Dijk met het CDA indiende, namelijk dat de **sociale werkplaats terugkomt**. Een enorme overwinning, nadat in 2015 de sociale werkplaatsen gesloten werden. De SP voerde grote acties tegen de sluiting, ook omdat het alternatief – mensen met een beperking laten werken in reguliere bedrijven – niet werkte. De nieuwe naam: sociale ontwikkelbedrijven.

Dankzij de SP is **loonsverhoging voor zorgverleners** er eindelijk door. Er ging nogal wat aan vooraf. Acties met zorgpersoneel. Honderdtwintigduizend handtekeningen. Een beschamende vlucht van Kamerleden omdat ze er niet over wilden stemmen. Een meerderheid door een 'foutje' volgens de coalitie. Maar uiteindelijk is de druk toch te groot geworden: het SP-voorstel dat al meerdere keren werd ingediend is nu aangenomen.

Het kabinet viel over de toeslagenaffaire. Is dat een succes te noemen? Zo vlak voor de verkiezingen is het symbolisch, maar wel een heel belangrijk symbool. Het betekent erkenning van het leed dat is veroorzaakt onder de verantwoordelijkheid van deze en eerdere ministers en staatssecretarissen. Ook maakt het volgens SP-fractievoorzitter Lilian Marjijnissen de weg vrij voor een eerlijker Nederland: 'Het is nu aan de kiezer om te bepalen of de partijen en personen die deze schade hebben aangericht geloofwaardig genoeg zijn om dit te herstellen.'

foto Sandra Beckerman/SP

SP-Tweede Kamerlid Peter Kwint kreeg een meerderheid voor zijn voorstel om docenten op de **basis- en middelbare school gelijk loon** te geven. Die eis was de inzet van de door de SP gesteunde acties van PO in Actie: de grootste onderwijsstakingen ooit. Kwint: 'Een historische Kameruitspraak. Eindelijk krijgen de docenten, die al vier jaar hiervoor strijden, steun van een meerderheid van de politiek.'

foto Wiebe Kleistra

Er is een meerderheid voor **onderzoek naar gewapende steun** in Syrië. SP-Tweede Kamerlid Sadet Karabulut: 'Jarenlang heeft de SP aangedrongen op zo'n onderzoek.' Mensenrechtenschenders, oorlogsmisdadigers, jihadististen en bondgenoten van Al Qaida kregen Nederlandse steun. Karabulut: 'De Tweede Kamer is herhaaldelijk voorgelogen en misleid over dit uitermate dubieuze programma.'

> SP REGELT VACCIN-VERVOER

In Schagen heeft de gemeente op verzoek van de SP-fractie geregeld dat ouderen zonder eigen vervoer toch gevaccineerd kunnen worden. De priklocatie is namelijk in Alkmaar, een goede 15 kilometer verderop. •

> SHELL OP HET MATJE

Elk jaar lekken honderden miljoenen liters olie weg in de Nigerdelta in Nigeria. Met verschrikkelijke gevolgen voor de natuur en de bewoners. Een foto van een met olie vervuilde rivier stond jaren geleden op de voorkant van de Tribune, toen de SP activisten uitnodigde in de Tweede Kamer om de gevolgen van de oliewinning door Shell aan te kaarten. In 2008 begonnen vier Nigeriaanse boeren een rechtszaak tegen Shell, gesteund door Milieudefensie. De uitspraak is binnen: Shell moet de gemaakte rotzooi beter opruimen, nieuwe rotzooi voorkomen en drie van de vier boeren compenseren. Een belangrijke uitspraak; het is voor het eerst in de geschiedenis dat een Nederlandse rechter oordeelt dat Nederlandse multinationals niet zomaar weggkomen met milieuvervuiling en andere schade in het buitenland. •

> DOOR VOOR 14

SP'ers in heel het land steunden de actiedag van de FNV voor een minimumloon van 14 euro. Met krijt, zoals in Breda. Met een spandoek, zoals in Helmond. Of zelfs door een schoolgebouw te kraken dat al jaren leeg stond, in Rotterdam. Met die opvallende actie vroegen de actievoerders, gesteund door SP'ers, aandacht voor het probleem dat mensen met een minimumloon bijna niet meer in het centrum van de stad kunnen wonen.

Veel partijen zeggen 'iets' aan het minimumloon te willen doen, na de vele acties het afgelopen jaar. De SP heeft een plan om snel op 14 euro te zitten. En het minimum-jeugdloon af te schaffen, zodat je vanaf je achttiende gelijk loon voor gelijk werk krijgt. •

> PARDON?

Weet u het nog? Het generaal pardon? Zo'n 27.000 mensen die veel te lang klem zaten in de immigratie-bureaucratie, kregen alsnog een verblijfsvergunning door een besluit van de Tweede Kamer in 2007. Veertien jaar later blijken 11.000 van hen door een bureaucratische drempel wél een verblijfsstatus te hebben gekregen, maar geen paspoort. 'Wij willen geen tweederangs burgers zijn, wij willen meedoen', schrijft een van hen, Yosef, in een brief aan de krant en een e-mail aan SP-Kamerlid Jasper van Dijk. Van Dijk: 'Zonder paspoort ben je tweederangs burger in Nederland. Je mag niet stemmen, geen hypotheek afsluiten en je kan moeilijk naar het buitenland. Je kan niet meedoen en je leven staat stil.' VVD-staatssecretaris Broekers vindt het wel prima zo; Van Dijk niet. Met het CDA doet hij een voorstel om het voor die 11.000 mensen alsnog goed te regelen. •

> 'STOP PARTNERTOETS BIJ STEUN ZELFSTANDIGEN'

De regering laat veel zelfstandigen verplicht stoppen met werken, om zo de coronacrisis te bestrijden. Maar als je een partner hebt met inkomen dan krijg je als zelfstandige geen inkomensondersteuning. De SP heeft dit al keer op keer aan de orde gesteld. SP-Kamerlid Bart van Kent: 'Ben je bijvoorbeeld kapper, muzikant of schoonheidsspecialist en werkt je partner in de zorg of in de supermarkt? Dan krijg je van de regering nul euro aan inkomenssteun. Terwijl je door de coronamaatregelen wél moet stoppen met werken.' De partijen D66, VVD, CDA en ChristenUnie, die zich graag voordoen als de partijen voor zelfstandigen, stemden tot nu toe tegen de SP-voorstellen om de oneerlijke partnertoets te schrappen. •

> TREINSUCCES LEIDEN-UTRECHT

De SP in Zuid-Holland werkt al jaren aan verbetering van de treinverbindingen. Het nieuws dat tussen Leiden en Utrecht vier sprinters per uur zullen gaan rijden in de spits, is dan ook goed ontvangen. SP-fractievoorzitter in Provinciale Staten Lies van Aelst: 'Te vaak hoorden we dat het te druk was op dit traject met veel vertraging tot gevolg. De inzet van extra sprinters tijdens de spitsuren zal hierbij enorm helpen! De permanente oplossing moet echter wel uit dubbelspoor komen, dan is de nieuwe dienstregeling ook écht solide.' •

> IN MEMORIAM COR VERGEEER

foto Hielco Kuipers Fotoproducties

Onze kameraad Cor Vergeer is niet meer in leven. Tijdens een rit op de fiets stopte zijn hart ermee. Zijn hart, dat hem bij zoveel sportieve prestaties had bijgestaan. Zijn hart dat hem drie keer de Elfstedentocht deed schaatsen, dat hem talloze schaats- en fietsprestaties hielp te leveren en dat hem de formidabele Joop Zoetemelk Classic deed organiseren.

Zijn hart zette altijd door - dat was symbolisch voor Cor, die met hart en ziel altijd doorzette en niet van opgeven wist. Ook niet waar het ging om compromisloos opkomen voor de belangen van gewone mensen. Meer dan twintig jaar was hij voor onze partij gemeenteraadslid in Leiden. En nog veel meer jaren zette hij zich met datzelfde hart en diezelfde ziel in voor een eerlijkere en socialere samenleving.

Hij stond aan het begin van onze Leidse afdeling en diende onze partij op tal van andere plekken; onder andere als partijbestuurslid en als mentor en inspirator van vele SP'ers. Hij is er terecht voor gelauwerd, zelfs met een koninklijk lintje. Maar de waardering van de mensen voor zijn inzet en inzichten was hem ontelbaar veel meer waard.

Cor heeft zich zijn hele leven ingezet, met hart en ziel, voor een fijn, leefbaar en solidair Nederland. Als politicus, als leraar, als sporter. En natuurlijk als man van zijn lieve Fenna, vader van Robert en Peter en opa. Wat een gemis, Cor, dat je hart nu niet meer kan kloppen. Maar wij blijven het horen! •

Tiny Kox

HENK VAN GERVEN

HUISARTS VERLAAT POLITIEKE PRAKTIJK

‘Ziekenhuisman’ Henk van Gerven gaat na bijna 14 jaar ‘met pensioen’ uit de Tweede Kamer. Op de valreep boekte de Osse huisarts er nog zijn laatste overwinning, met de redding van de afdelingen acute zorg in drie streekziekenhuizen. ‘In de spreekkamer zie je meteen resultaat, in de politiek moet je over een lange adem beschikken.’

MET HENK VAN GERVEN verdwijnt na de verkiezingen de enige huisarts in de Tweede Kamer. ‘Ik word dit jaar 66, het is tijd om plek te maken voor iemand van de jongere generatie.’ Hij hoopt vurig dat Hanne Drost, nummer 12 op de kandidatenlijst, hem opvolgt. ‘Hanne is verpleegkundige.’ Met haar zou de SP weer iemand uit het veld opstellen in de fractie.

De boerenzoon uit Oss is geboren en getogen in het dorpje Riethoven, in de Brabantse Kempen. Hij studeerde in de jaren zeventig medicijnen in Nijmegen. In 1977 sloot hij zich aan bij de SP. Zijn enthousiasme werd aangestoken door de actieve afdeling in de Keizer Karelstad, die er glansrijk in slaagde de daad bij het woord te voegen. Onder meer met de oprichting van een eigen huisartsenpraktijk, Ons Medisch Centrum. ‘Het was een eer om daaraan als huisarts mee te werken. Ik kon mij volledig vinden in de doelstellingen. Het was een laagdrempelige voorziening die meer aandacht schonk aan preventie, beperkt medicijngebruik nastreefde en bovenal de mens achter de patiënt wilde blijven zien. Precies zoals ik mijn taak in de eerstelijnszorg zag.’ Begin jaren tachtig verhuisde Henk van Gerven naar Oss, om in die gemeente aan de slag te gaan in Ons Medisch Centrum. Hij is er nog steeds voorzitter van het stichtingsbestuur, zoals hij ook leiding geeft aan het SP-bolwerk in het noordoosten van Brabant. Henk van Gerven combineerde waar mogelijk het werk als huisarts met de actieve politiek. Hij was Statenlid, raadslid en wethouder. In 2006 werd hij gekozen in de Tweede Kamer, met als specialiteiten de positie van artsen en ziekenhuizen. Overigens is zijn vrouw Ans Broersen raadslid voor de SP in Oss.

Niet dat hij ijdel is, maar Henk van Gerven wil graag even actueel goed nieuws melden om aan te tonen dat je vanuit de oppositie ook resultaten kunt boeken. Zeker als je samenwerkt met de plaatselijke bevolking. Hij kreeg een meerderheid van de Tweede Kamer achter een reddingsplan voor de acute zorg in het St. Jans Gasthuis in Weert. Zoals ook een motie voor behoud van dezelfde afdeling in het Streekziekenhuis Koningin Beatrix in Winterswijk werd aangenomen. In Weert werd het onheil trouwens voor de tweede keer in een paar jaar afgewend. Daar was wel een zeer succesvolle hand-tekeningactie voor nodig. ‘Het is geweldig dat een klein ziekenhuis aan de rand van het land een fatsoenlijk zorgaanbod kan blijven leveren. Ik hoop dat hiermee de kentering in gang is gezet. De SP maakt zich al jaren sterk voor volwaardige kleine ziekenhuizen. Ziekenhuizen die binnen twintig minuten bereikbaar zijn, over spoedeisende hulp en acute verloskunde beschikken en waar dag en nacht het licht brandt. Dit moeten wij landelijk regelen en dat kan door de zorgverzekeraars buitenspel te zetten en een nationaal zorgfonds in te stellen. Mij is er veel aan gelegen om reeds uitgedeelde ziekenhuizen, zoals Bethesda in Hogeveen, St. Jansdal in Lelystad en Bravis in Bergen op Zoom en Roosendaal, weer op te tuigen en overeind te houden.’

Altijd in actie: hier met fysiotherapeuten tegen de macht van de zorgverzekeraars (2018).

foto Anouk Pross

Henk van Gerven pleitte al in 2019 via een initiatiefvoorstel voor efficiënte ziekenhuizen met tussen de 200 en 300 bedden, oftewel één basisziekenhuis per 100.000 inwoners. Hij probeerde toen ook een verplichte samenwerking tussen ziekenhuizen af te dwingen. Dat leek een vergeefse poging, totdat de coronacrisis toesloeg en ziekenhuizen voor elkaar in de bres sprongen.

‘De coronacrisis maakt duidelijk dat de markt uit het zorgstelsel moet worden gesloopt’

‘Het begon toen de Brabantse ziekenhuizen in rap tempo volliepen en patiënten elders moesten worden opgevangen. Nood breekt wet. Die samenwerking werd centraal afgedwongen, opeens was alle bureaucratische rimram uit de weg geruimd. Daarmee zijn we er natuurlijk nog lang niet. Het gevaar bestaat dat ze, als de crisis is overwonnen, weer in de oude situatie vervallen. Zoals na de economische crisis ook het geval was. Dat mag en hoeft niet te gebeuren als alle partijen doorpakken, de verzekeraars wijken voor een nationaal zorgfonds en de concurrentie uit het stelsel wordt gesloopt. De noodzaak daarvan is meer dan ooit zichtbaar en duidelijk. Dat geldt net zo goed voor de GGD. Een forse investering daarin is onafwendbaar. Daar zal niemand meer aan twifelen, mag ik toch aannemen. Corona heeft het nodige blootgelegd, om het zo maar te stellen.’

Henk van Gerven heeft alle ziekenhuizen van Nederland gezien. Hij overlegde met regelmaat met ziekenhuisdirecties, personeel en andere partijen over tal van zaken. Van het afstoten van taken, fusies en dreigende sluitingen tot specialisten in loondienst en protocollen. Zijn gesprekspartners vonden niet alleen een bevlogen politicus, maar ook iemand met een professionele deskundigheid tegenover zich.

‘Ik werd huisarts omdat ik individuele mensen wilde helpen. Het is een fantastisch vak. Je staat 24/7 aan in de zorg en leert jouw patiënten goed kennen. Je bouwt een band op en begeleidt hen bij wijze van spreken van de wieg tot het graf. Ik ben ruim twintig jaar huisarts geweest in Oss. Toen ik fulltime de politiek inging, heb ik de spreekkamer wel gemist. Daar zie je meteen resultaat, in de politiek moet je over een lange adem beschikken. Als huisarts verleen je gezondheidszorg op kleine schaal, als parlementariër probeer je voorwaarden te scheppen voor de allerbeste zorg op de grootste schaal. Voor beide functies moet je sociaal zijn ingesteld en ik mag wel stellen dat ik dat ben. Dat zit in me en dat heb ik van huis uit meegekregen. Mijn ouders ontbrak het bepaald niet aan maatschappelijk engagement. Ik heb het altijd als een voorrecht ervaren om huisarts én politicus te mogen zijn. De publieke zaak ligt mij na aan het hart. Voor mijn parlementaire werk kan ik mijn expertise als arts natuurlijk goed gebruiken, ik snap als ervaringsdeskundige hoe het systeem werkt, ik kan het doorgronden en analyseren, ik kijk voorbij de cijfers en kan niet vaak genoeg herhalen dat schaalvergroting tot verarming leidt.’

Op verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten (1995). foto archief SP

Bij een steunactie voor stakende arbeiders van tapijtfabriek Desso (1977). foto Thijs Lavrijsen

Noem je de naam van Tweede Kamerlid Henk van Gerven, dan denk je automatisch aan de gezondheidszorg. Maar ook op andere terreinen ging hij er vol voor. Hij ontving in 2016 de Gebroeders Bruinsma Erepenging van de Vereniging tegen Kwakzalverij, maar werd net zo goed, in 2013, door Natuurmonumenten uitgeroepen tot Groenste Politicus van het jaar. Dat de SP van de zorg een speerpunt maakt, kan werkelijk niemand zijn ontgaan, maar blijft het milieu niet een beetje onderbelicht in het verkiezingsprogramma?

‘Geenszins. Dat de SP minder met natuur en milieu zou hebben, is pertinent niet waar. Je kunt in een verkiezingscampagne nu eenmaal niet alle programmapunten even nadrukkelijk benoemen, maar het klimaat doet voor onze partij niet onder voor de zorg. Ik herinner me nog heel goed wij ons met hand en tand hebben verzet tegen de rampzalige ecologische hoofdstructuur: het nationale natuurnetwerk van de toenmalige staatssecretaris Henk Bleker. Nu gaat het over de Klimaatwet. Daar is de SP een voorstander van, alleen denken wij anders over de te volgen route. De SP kiest voor klimaatrechtvaardigheid: wij distantiëren ons van de eco-elite en leggen de rekening neer bij het bedrijfsleven in plaats van bij de individuele Nederlander. Bij de grootste vervuilers dus.’

‘Ik wil er niet te veel over zeggen, het milieudossier is bij mijn collega Sandra Beckerman in zeer goede handen, zij komt binnenkort met een nieuw voorstel voor de verduurzaming van woningen en daar zal zeker in staan dat de verhuurdersheffing moet worden omgezet in een investeringsplicht, zodat de corporaties de mogelijkheid krijgen om sociale huurwoningen te verduurzamen. De huurders zelf zijn daartoe financieel niet in staat.’

Henk van Gerven zal de laatste zijn om te ontkennen dat er verbanden bestaan tussen de volksgezondheid en de milieuvervui-

ling. Hij was er in 2007 als de kippen bij, toen vanuit Herpen de Q-koorts om zich heen greep. Een bacteriële infectieziekte die van dieren, in dit specifieke geval vooral melkgeiten, op mensen kan overgaan. En dat gebeurde dan ook, met duizenden zieke slachtoffers en bijna honderd doden tot gevolg. Nog altijd worstelen Q-koortspatiënten met chronische vermoeidheid. Henk van Gerven streed te vuur en te zwaard voor een financiële tegemoetkoming. ‘Of luchtvervuiling Q-koorts veroorzaakt, wordt onderzocht. Wat vaststaat, is dat een slechte lucht onze weerstand aantast. Corona laaide het eerst fel op in dezelfde regio van Brabant waar destijds de Q-koorts uitbrak. Misschien waren de mensen daar vanwege verminderde weerstand bevattelijker voor het coronavirus. En is het toeval dat uitgerekend dat gebied verreweg de meeste varkens in ons land telt? Diepgravend onderzoek moet daarop de antwoorden geven.’

Henk van Gerven mag dan volgende maand met pensioen gaan, stoppen met politieke activiteiten doet de vitale 65-plusser zeker niet. ‘Uiteraard blijf ik alles volgen en ik ben ook vast van plan nóg meer afdelingen te bezoeken om mijn expertise over de politiek en de gezondheidszorg te delen. Ik trek altijd graag en met plezier door het land om met de SP-achterban te praten. Want de SP moet het hebben van de wisselwerking tussen de afdelingen, Den Haag en het hoofdkantoor in Amersfoort. Verder zie ik wel wat er nog op mijn pad komt. Dat daar actievoeren bij zal zitten, laat zich raden en ook dan ben ik van de partij. De activistische SP zit in mijn bloed.’ •

tekst Robin Bruinsma

Wie herinnert zich niet die indrukwekkende fakkeltochten in Groningen? In 2014, en nog een keer in 2018. Tegen de gaswinning en vóór eerlijke compensatie van de mensen in het aardbevingsgebied. Nog steeds wachten tienduizenden op compensatie. Daarom is de SP een nieuwe fakkeloptocht begonnen. Maar dan corona-proof.

Vierhonderd miljard euro aan gas is er opgepompt uit de Groningse grond. Maar nog steeds worden tienduizenden gedupeerden die boven op die grond wonen gesloopt, door ellende en loze beloften. Het houdt ook maar niet op: in januari 2021 zijn er alweer drie aardbevingen geregistreerd in het gebied.

Sandra Beckerman, SP-Tweede Kamerlid: *'Het kabinet is afgetreden door de toeslagenaffaire en dat is volkomen terecht. De parallellen tussen de ramp die het kabinet hier in Groningen heeft aangericht en de toeslagenaffaire zijn groot. Ook hier zijn mensen vermorzeld door de overheid. Het opstappen van het kabinet is slechts het begin. Nu moet de compensatie van de gedupeerden voorop staan. Bij de toeslagenaffaire en hier.'*

De eis: nu een einde aan de weerzinwekkende bureaucratie en het wantrouwen door de overheid tegenover slachtoffers. Eindelijk een fatsoenlijke crisisaanpak, door een eerlijke overheid die werkt voor Groningen. Om de eis kracht bij te zetten, verschijnen in het aardbevingsgebied kleurige fakkel en de leus *Strijd voor Groningen*. Een mooie manier voor Groningers om aandacht te vragen voor deze ramp én een mooie manier voor anderen om zich solidair te verklaren.

Steun de actie op doemee.sp.nl/strijd-voor-groningen
Op die site kan ook een poster worden gedownload.

ATOOMSPIONAGE

Het verhaal van klokkenluider Frits Veerman heeft alles weg van een avontuurlijk misdaadboek vol intrige, duistere belangen en onverwachte wendingen. Maar wat Veerman heeft meegemaakt is waargebeurd en de gevolgen hebben nog altijd een desastreuze impact op wereldschaal. Dit is het verhaal van een man die atoomspionage ontdekte en daarna werd vermorzeld door zijn eigen overheid.

BEGIN JAREN ZEVENTIG, het was de tijd van de Koude Oorlog, werkte Veerman voor het Fysisch Dynamisch Onderzoeksbureau (FDO) Stork in Amsterdam. Dit bedrijf was, zoals Veerman het noemt, een 'technologische speeltuin voor onderzoekers'. Vanuit het lab ondersteunden ze bedrijven en organisaties door middel van de meest verfijnde technologie van dat moment. Zo ook het bedrijf Urenco in Almelo, waar de eerste Nederlandse ultracentrifuge stond. Met een ultracentrifuge kan uranium worden verrijkt. Dat is te gebruiken voor nucleaire energie, zoals bedoeld in Almelo, maar ook voor wapendoeleinden. Heb je als land een ultracentrifuge dan maakt dat de weg vrij voor het produceren van atoombommen. Logisch dus dat de technologie van een ultracentrifuge topgeheim is.

Rare reactie

Het was ook rond die tijd dat Veerman een nieuwe collega kreeg: de in Pakistan geboren Abdul Qadir Khan. De eerste indruk was heel positief en al snel ontstond er een vriendschappelijke relatie. Veerman herinnert zich hun ontmoeting nog goed: 'Abdul was een heel aardige en open man. Net zoals bij alle andere nieuwe collega's gaf ik hem als kennismaking een Edammer kaasje. Abdul sprak vloeiend Nederlands en we kwamen er al snel achter dat hij veel dezelfde interesses had als ik.'

Veerman heeft altijd een grote liefde voor sterrenkunde gehad. Met zijn camera ging hij naar het observatorium om foto's te maken van het heelal. Dit heeft ertoe geleid dat zijn werkgever hem vroeg om een audiovisuele afdeling op te tuigen. In opdracht van collega's ging Veerman vanaf dat moment op pad om foto's te maken van verschillende machines en technieken. Zo

ook bij de ultracentrifuge in Almelo, waar collega Khan een maand of vijf aan heeft gewerkt.

Veerman is een reislustig type. Eerder al was hij via een andere collega achter het ijzeren gordijn beland, om met eigen ogen te zien hoe het daar was. Een zelfde soort reis wilde hij nu naar Pakistan maken. Al snel kwam hij daarover in gesprek met Khan: 'Ik vroeg hem of ik dan ook bij familie van hem kon verblijven. Hij reageerde toen heel raar. Abdul bood aan om mijn hele reis te betalen. Een paar weken later werd ik persoonlijk uitgenodigd door de Pakistaanse regering. Toen dacht ik: hier klopt iets niet.'

Zijn achterdocht groeide toen Veerman in 1973 op bezoek ging bij Khan en zijn vrouw. Wat hij daar zag kon hij nauwelijks geloven: 'Er lagen daar allemaal tekeningen van de ultracentrifuge. Tot in de kleinste details! Daarnaast lagen er ook nog allerlei geheime rapporten.' Nu wist Veerman het zeker: hier is spionage aan de gang. De relatie tussen de twee veranderde volledig.

Geen zuivere koffie

Voor andere collega's voerde Veerman nog opdrachten uit, bij Khan lag het vanaf dat moment anders, vertelt Veerman: 'Sinds dat bezoek heb ik opdrachten van Abdul afgehouden. Het was geen zuivere koffie. Zelf ben ik heel scherp op wat geheim is en hoe je daarmee om moet gaan. Omdat ik een bekende was mocht ik overal bij, dus dan moet je goed opletten. Abdul heeft er nooit iets over gezegd dat ik me anders opstelde.'

Maar hoewel Veerman vanaf dat moment geen opdrachten meer probeerde te doen voor Khan, waren er al wel die foto's van de ultracentrifuge. En daar was alles op te zien. Met zijn speci-

Door Khans spionage is Pakistan een kernwapenmacht geworden

IN TWENTE

‘Door toedoen van de Nederlandse overheid is topgeheime informatie verkocht’

alistische camera heeft Veerman de kleinste details vastgelegd. Precies wat je nodig hebt als je zelf een centrifuge wil bouwen. Khan had de foto's al in zijn bezit.

Omdat Veerman ervan overtuigd was dat zijn collega spioneerde en verspreiding van de informatie levensgevaarlijk was, trok hij aan de bel. Eerst bij Urenco zelf, daarna bij Stork. Tot zijn grote teleurstelling werd er niks met de meldingen gedaan: ‘Het was heel angstig. Ik zag met eigen ogen wat er gebeurde en niemand deed iets met mijn signalen. En dat terwijl de gevolgen zo enorm zijn.’

Ongestoord bleef Khan zijn gang gaan binnen het bedrijf. Tot hij in 1976 op vakantie ging naar zijn familie in Pakistan. Veerman weet het nog goed: ‘Abdul zou vier weken bij zijn familie op bezoek. Hij is alleen niet meer teruggekomen van die vakantie. Vanuit Pakistan stuurde hij me een fax waarin hij schreef dat hij daar zou blijven. Natuurlijk is toen zijn contract verbroken. Later stuurde hij me een brief dat hij problemen had met de lagering van een centrifuge en vroeg daarbij mijn hulp. Hier heb ik natuurlijk nooit op gereageerd, maar eindelijk had ik mijn bewijs zwart op wit.’

Toch was dit voor Stork, de werkgever van Veerman, geen reden om geen contact meer met Khan te onderhouden. Op zijn uitnodiging ging de directie van het bedrijf naar

Pakistan toe. Verheugd kwamen ze terug in Nederland met het nieuws dat Khan voor vele miljoenen aan technische apparatuur had besteld. Er werden zelfs groepen technische mensen uit Pakistan getraind bij de Nederlandse ultracentrifuge. En dat alles ondanks de vele waarschuwingen van Veerman.

BVD op bezoek

Dit was het moment waarop de Binnenlandse Veiligheidsdienst BVD, de voorloper van de AIVD, op kantoor kwam om te vragen naar Khan. Veerman vertelde alles. Over de spionage die al jaren aan de gang was, de verkoop van techniek aan Pakistan en het weggijken door het bedrijf. De BVD-medewerkers stonden versteld en de directie van Stork was woest op Veerman. Kort na het gesprek kreeg hij opeens te horen dat er voor hem geen fotografiewerk meer was. Met dit excuus werd Veerman ontslagen. Het dwong Veerman om zijn geliefde techniek te verlaten en te gaan werken voor het UWV.

De gevolgen van de zaak gingen nog verder dan alleen zijn ontslag, vertelt Veerman: ‘Eerst ben ik in de Bijlmer strafgevangenis vastgezet voor verhoor. Ik werd van mijn vrijheid beroofd en ik kreeg niet eens een advocaat! Later bleek dat ik door de veiligheidsdienst op een lijst ben gezet waar normaal gesproken criminelen met een internationaal opsporingsbevel op worden geplaatst. Hierdoor ben ik in Italië aangehouden door militairen in voertuigen, werd ik in Baltimore door de CIA verhoord en in Boedapest door de politie. Overal werd ik gevolgd en bij iedere stap vroegen ze wat ik aan het doen was.’

Toen SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak in 2006 in het parlement werd verkozen, ging hij zich direct bezighouden met de problemen van klokkenluiders. Bescherming was nog niet goed geregeld en dus ging van Raak aan de slag met het schrijven van een wet om dat voor elkaar te krijgen. Tijdens dit proces kwamen Veerman en van Raak met elkaar in contact en sindsdien werkten ze samen om de zaak vooruit te helpen.

Dit heeft ertoe geleid dat Veerman terecht kwam bij het Huis voor Klokkenluiders. Deze organisatie heeft onafhankelijk onderzoek verricht naar zijn zaak en in juli 2020 kwam na 45 jaar eindelijk het verlossende woord: Veerman heeft al die jaren gelijk

gehad. Zelfs bij de immer rationele Veerman kwam toen de emotie naar boven: ‘Het was een hele ontlading. Er viel toen heel veel spanning van me af en ik heb twee dagen op de bank gezeten om bij te komen.’

Inmenging van de CIA

De gevolgen van het weggijken en tegenwerken door de overheid zijn enorm gebleken. Pakistan heeft een atoomprogramma op weten te zetten door de ultracentrifuge uit Almelo na te bouwen. In eigen land wordt Khan als held gezien. Ook is inmiddels duidelijk dat de technologie is doorverkocht aan Iran, Noord-Korea, Irak en China. Daar staan nu ultracentrifuges die nagebouwd zijn van de Nederlandse plannen.

De reden waarom Khan al die tijd zijn gang heeft kunnen gaan is officieel nog steeds niet bekend. Oud-premier Ruud Lubbers heeft er in 2005 wel uitspraken over gedaan in het tv-programma Argos. Hij vertelde dat de spionage-activiteiten van Khan wel bekend waren bij de inlichtingendiensten maar dat de CIA aan de Nederlandse overheid heeft gevraagd om hem zijn gang te laten gaan. Ze wilden volgens Lubbers nagaan wat zijn activiteiten precies waren. Het zal in de geschiedenis niet veel vaker zijn voorkomen dat een verkeerde inschatting zoveel impact heeft gehad op de wereld.

Na de uitspraak van het Huis voor de Klokkenluiders is Van Raak ontzettend blij met het eerherstel van Veerman. Maar van Raak geeft ook aan dat er in Nederland nog een stap is te zetten: ‘Er moet nu ook inhoudelijk onderzoek worden gedaan naar de rol van de veiligheidsdiensten. Dat moet de toezichthouder doen, de CTIVD. Als dat rapport er ligt dan kan de Tweede Kamer er ook een debat over voeren. Het parlement kan dan een oordeel geven over wat er is gebeurd. Er moeten lessen van worden geleerd en door het kabinet moet er verantwoording worden afgelegd.’

Omdat van Raak na de verkiezingen van maart stopt met zijn werk als Kamerlid, zal hij het rapport niet meer zelf in het parlement kunnen bespreken: ‘Ik ben trots op de SP en op Frits dat we op dit punt, ondanks de tegenwerking, zijn doorgebroken. We hebben ontzettend lang volgehouden en er is al heel veel gelukt. Ik heb er alle vertrouwen in dat een ander SP-Kamerlid dit straks heel goed gaat voortzetten.’

HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS HELPT TEGEN MISSTANDEN

De zaak van Veerman is niet uniek. Op meer plekken worden misstanden binnen bedrijven, organisaties en de overheid gesignaleerd door oplettende mensen. Om ervoor te zorgen dat deze misstanden boven tafel komen en de klokkenluiders worden beschermd, is het Huis voor Klokkenluiders opgericht.

SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak heeft zich jarenlang hard gemaakt voor de totstandkoming van deze organisatie: 'Hiervoor was er geen mogelijkheid om onderzoek te doen naar zaken zoals die van meneer Veerman. Eerst moesten we de wet voor bescherming van klokkenluiders aangenomen krijgen en daarna hadden we eindelijk groot succes met het Huis voor Klokkenluiders.'

Sinds 2016 kunnen klokkenluiders nu zelf met hun zaak bij het Huis voor Klokkenluiders aankloppen. Ze worden beschermd en de organisatie doet onafhankelijk onderzoek naar hun zaak. Hiermee is eindelijk erkenning gekomen voor de noodzakelijke rol van klokkenluiders bij het oplossen van misstanden. •

Documentaire

Het verhaal van Veerman is zo bijzonder dat er al meerdere boeken en artikelen over zijn verschenen. Inmiddels is er ook een documentaire over gemaakt. *In de ban van de bom* vertelt het verhaal van Veerman en is inmiddels op meerdere plaatsen vertoond. De ontvangst is positief, vertelt Veerman: 'Mensen die de film hebben gezien zeggen dat hij erg goed is. Zelf hoop ik vooral dat het de discussie aanwakkert over hoe Nederland hiermee om is gegaan. Dat andere landen Nederland hier nou ook eens echt op gaan aanspreken.'

De positieve uitspraak van het Huis voor Klokkenluiders heeft Veerman eerherstel gegeven maar daarmee is de zaak voor hem nog niet afgedaan: 'Ik heb contact opgenomen met leden van het Europees Parlement en de met de Verenigde Naties. Nooit heeft Nederland zich hoeven te verantwoorden voor wat er is gebeurd en dat er door toedoen van onze overheid topgeheime informatie is verkocht. Ik vind het belangrijk dat dit alsnog gebeurt en dat er ook consequenties aan verbonden worden.'

Onlangs is Veerman ook lid geworden van de SP. Dat is gekomen door het toeslagenschandaal en de gedrevenheid van SP-Kamerlid Renske Leijten: 'Tienduizenden mensen zijn gedupeerd door hun eigen overheid. Ik kan daar niet tegen. Dat mag je nooit accepteren. Ik zag Renske op tv en in hoe ze dat doet herkende ik iets van mezelf. Toen ben ik lid geworden.' aldus Veerman.

De vergelijking met hoe de gedupeerden kapot zijn gemaakt door de overheid en hoe dat bij Veerman is gebeurd, is makkelijk te maken. Ook het doorzettingsvermogen is iets wat ze met elkaar gemeen hebben. Veerman: 'Al die tegenslag maakt mij strijdvastiger. Sommige mensen vragen waar ik de energie vandaan haal om door te zetten, maar dat doe ik voor de samenleving. Wat mij is aangedaan, mag nooit meer iemand overkomen.'

Veerman: 'Ken je rechten als inwoner van Nederland. Als er iets niet klopt, trek aan de bel. Het kan soms lang duren, maar als je gelijk hebt dan is het dat waard. Het is de enige manier om ervoor te zorgen dat de overheid er weer echt voor de inwoners is.' •

tekst Xander Topma

Foto: Maurits Gemmink

Het Nederlandse kernwapenbeleid voldoet niet aan de eisen van het VN-verdrag tegen kernwapens.

STOP DE KERNWAPENS

Om ervoor te zorgen dat het bezit van kernwapens wordt beperkt, bestaat sinds 1968 het non-proliferatieverdrag. Inmiddels hebben 191 staten, waaronder Nederland, het verdrag ondertekend. Hierdoor is het verboden om de technologie die nodig is voor het maken van kernwapens over te dragen aan andere landen. Door de klokkenluiderszaak van Veerman is duidelijk dat Nederland het verdrag ernstig heeft geschonden. Jarenlang was het een raadsel hoe Pakistan een kernmacht was geworden. Hiervoor is nog steeds geen verantwoording afgelegd door de overheid.

Sinds 22 januari van dit jaar is ook het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens in werking getreden. Dit maakt de ontwikkeling, het testen, gebruiken en bezit van kernwapens illegaal onder internationaal recht. Nederland heeft dit verdrag niet ondertekend en het huidige kernwapenbeleid voldoet ook niet aan de eisen van het verdrag. De SP wil, net als een grote meerderheid van de Nederlanders, dat dit verdrag alsnog ondertekend wordt. Ook moeten de Amerikaanse kernwapens van Nederlands grondgebied verdwijnen. SP-Kamerlid Saded Karabulut heeft daarom vragen ingediend waarmee ze het kabinet oproept om beide stappen te zetten. •

LINKSVOOR **NIET IN EEN HOKJE**

Maureen Alkema (22), fractie-ondersteuner van de SP Maastricht, woont in een studentenhuis in Cadier en Keer: 'Tijdens de lockdown heb ik gelukkig nog huisgenoten.' Ze heeft een mbo-acteursdiploma op zak, maar vond een bestaan als artiest wel erg onzeker. Daarom stroomde ze door naar de hbo-opleiding tot drama-therapeut. Van daaruit stapte ze over naar de universiteit Maastricht: 'Ik wil meer weten over politiek en beleid. Als ik zo'n debat met Renske Leijten zie over de toeslagenaffaire, dan raakt me dat heel erg.'

tekst Daniel de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Wanneer ben je lid geworden van de SP?

'In 2018. Om de cultuurstandpunten, maar ook vanwege het hele sociale plaatje. En omdat de SP altijd al tegen invoering van het schandalige leenstelsel voor studenten was. Gelijke kansen en mogelijkheden voor iedereen vind ik zó belangrijk. Dat begint echt bij toegankelijk onderwijs.'

› Zelf heb je daarin nogal een sprong gemaakt.

'Ja, ik begon op het vmbo kader. Ergens wist ik altijd al dat er meer in zat. Maar als je dat van huis uit niet zo meekrijgt, is de weg wat langer. Je horizon verruimen en je eigen keuzes maken, dat gun ik iedereen. Alle kanten op, dus ook als je bijvoorbeeld een beroepsopleiding wil doen terwijl je ouders universiteit hadden verwacht. Praktisch opgeleiden hebben we ook hard nodig. Daar mag weleens wat meer maatschappelijke waardering voor komen. Je ziet het al aan het begin van het studiejaar. Voor de nieuwe lichten universiteitsstudenten wordt de hele stad op z'n kop gezet, voor mbo'ers niet.'

› Wat studeer je?

'Officieel heet het Liberal Arts and Sciences, een bacheloropleiding met grote keuzevrijheid in het vakkenpakket. Ik richt me vooral op politicologie en sociale wetenschappen, want beleid moet niet alleen om geld draaien. We zijn geen robots. Veel problemen passen niet in een hokje en kun je beter vanuit verschillende vakgebieden benaderen.'

› Wat was jouw SP-moment?

'Een protest met allemaal mensen met een scooter op de Markt in Maastricht. Tegen het voorstel van een 'scootmobiel-pool', een bezuinigingsmaatregel: alle scootmobielen inleveren en als je de deur uit wilt bel je die pool. Heel hip, volgens de wethouder, net een leenauto. Maar dat is toch geen vergelijking?!'

› Wat is de leukste rol die je ooit speelde?

'Hamlet! Maar ik vind bijna alles leuk. Als het maar niet te ingehouden is; ik ben heel beweeglijk. In improvisatie kan ik veel creativiteit kwijt. Ik hou ook heel erg van abstract, fysiek theater: haast een kruising tussen dans en theater.' •

> MELDPUNTEN EERLIJKE OVERHEID

De toeslagenaffaire staat helaas niet op zichzelf. De SP krijgt veel signalen dat bijstandsgerechtigden door de gemeente of het UWV in de problemen komen. De mense-lijke maat is, ook hier, al jaren zoek. De SP wil graag de ervaringen optekenen van mensen die hiermee te maken hebben. Daarom zijn er twee meldpunten geopend; een voor de bijstand en een voor het UWV. Beide meldpunten zijn te bereiken via sp.nl/Z5H

Foto Wiebe Kiestra

> SP-WETHOUDER SLOOPT WIPKIPPEN

In Nijmegen is de SP, net als in veel andere gemeenten, de partij die er met bewoners voor heeft gezorgd dat er op meer plekken speeltuinen kwamen. SP-wethouder Bert Velthuis heeft gemerkt dat de behoeften van mensen niet eeuwig hetzelfde blijven. Zo is er nu meer behoefte aan groene speeltuinen. Weg met de wipkip, welkom gras en wilgenhutje! Velthuis bedenkt dat natuurlijk niet zelf, maar heeft het aan bewoners gevraagd. Zo bleek ook dat in sommige buurten door een andere samenstelling eerder behoefte is aan een hangplek voor ouderen dan voor kinderen. Velthuis: 'Ik denk dan bijvoorbeeld aan jeu-de-boulesbanen, moestuintjes of kleine parkjes. Waar het mij om gaat, is dat bewoners plekken in hun buurt hebben waar ze elkaar met plezier kunnen ontmoeten.' •

> STUDENTEN HELPEN KINDEREN TIJDENS LOCKDOWN

SP-Kamerlid Peter Kwint deed samen met de VVD een voorstel om studenten én leerlingen te helpen. De Tweede Kamer ging akkoord. Nu kan geregeld worden dat studenten die leraar of sociaal werker willen worden, als baan of als stage jongeren kunnen gaan helpen die door de coronacrisis in de knel komen. Kwint: 'We horen allemaal de verhalen van leerachterstanden, van leerlingen die minder vaak inloggen voor lessen en soms zelfs helemaal niet komen opdagen. Sommige jongeren hebben meer stress, voelen zich eenzaam en worden depressief. Een student die docent wil worden maar nu toch geen stage kan lopen, kan wonderen verrichten door met een leerling thuis mee te kijken en wat te helpen. En voor jongeren waar zorgen over bestaan hoe het met ze gaat, kan iemand die therapeut of sociaal werker wil worden uitkomst bieden.' •

screenshot SP

> EERLIJKE ZORG

Op 25 januari was er een interessante online bijeenkomst over zorg, georganiseerd door de SP. Lilian Marijnissen sprak met zorgactievoerder Eefje van Keeken, met de voorzitter van zorgvakbond NU91 Stella Salden, met de Amsterdamse IC-chef Armand Girbes en met Jos de Blok van Buurtzorg. Hadden we beter voorbereid kunnen zijn op corona? Wat betekent het voor zorgmedewerkers?

Kijk de opname terug via sp.nl/Z5V

Op de vraag hoe het verder moet met de zorg na Corona, heeft de SP een manifest opgesteld, waar we zo veel mogelijk steun voor willen verzamelen. In het kort:

1. eerlijke beloning voor zorgmedewerkers
2. concurrentie uit de zorg, samenwerking erin
3. spoedwet tegen overbodige zorgbureaucratie
4. meer zorgverleners opleiden en ziekenhuizen heropenen
5. geen eigen risico.

Het uitgebreide manifest is terug te vinden op sp.nl/zorgmanifest

Schoolstrijd

In het artikel 'De Nieuwe Schoolstrijd' (Tribune januari) wordt gesuggereerd dat artikel 23, en met name het bestaan van scholen op levensbeschouwelijke grondslag, ervoor zorgen dat er in het onderwijs een tweedeling is op basis van inkomen. Dat klopt niet. In het zelfde artikel wordt ook het deurbelied van sommige bijzondere scholen genoemd en natuurlijk de veelbesproken 'anti-homoverklaring' en voilà, bijzonder onderwijs is weer geframed als discriminerend en segregatie in de hand werkend. Mijn ervaring als onderwijsadviseur en de informatie die ik uit rapporten van de onderwijsinspectie haal, leert mij iets heel anders. Er is sprake van tweedeling in het onderwijs, zeker. De belangrijkste factor daarbij is, zeker in het basisonderwijs: verschillende groepen mensen leven in verschillende wijken. Ouders kiezen vooral voor een basisschool in de buurt. In een wijk met voornamelijk hoogopgeleiden heb je

basisscholen met voornamelijk kinderen van hoogopgeleide ouders. In een arme wijk voornamelijk kinderen van arme ouders. Segregatie naar opleidingsniveau neemt de laatste jaren zorgwekkend toe in het onderwijs; segregatie naar etnische en levensbeschouwelijke achtergrond neemt juist af. Gemiddeld doen de grootste stromingen binnen het bijzonder onderwijs (namelijk katholieke en protestants-christelijke scholen) het beter dan andere in het tegengaan van die segregatie. Zij voeren ook geen deurbelied op levensbeschouwelijke criteria, zetten zich enorm in om de kansen van kinderen in achterstandssituaties te vergroten en doen het goed op het gebied van burgerschap.

Liesbeth Vroemen, Nijmegen

Toeslagen-affaire

Het is ontzettend goed dat Renske Leijten, samen met Pieter Omtzigt en natuurlijk met de ouders, het onrecht van de toeslagenaffaire heeft aangekaart. De grote vraag is nu: hoe zorgen we ervoor dat dit niet meer gebeurt. Het gaat regelmatig over de fraudejacht, maar als dat genoemd wordt gaat het stelselmatig over de armste mensen in plaats van de echte keizers van het belastingparadijs. Ook SP'ers hebben in de Tweede Kamer regelmatig fraudemisbruik aangekaart door te wijzen naar geld in het buitenland van mensen met een uitkering. Juist dit gedrag werkt die fraudejacht en racisme in de hand. Dus laten we zelf ook leren van de toeslagenaffaire en ons focussen op de relevante fraudejacht. Pak Shell, pak Unilever, maar blijf van onze klasse af.

Lotte van der Horst, Rotterdam

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

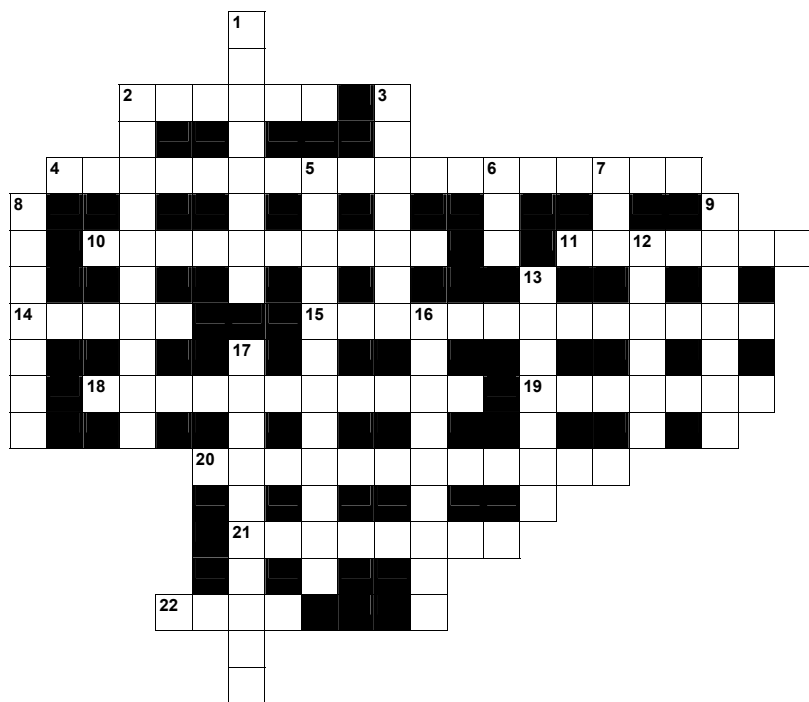
Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.): _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ *geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Tribune februari 2021

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Het is nu openbaar dat de misdaad is toegegeven. (6)
- 4 Lijm is een manier om ja te zeggen. (18)
- 10 Lesgeven gebeurt in gezelschap van geleerden. (10 en 5,5)
- 11 Methode waarop een filosoof een recept uitvoert. (7)
- 14 Apparaat kan, middels tv-programma, ook consumentenproblemen signaleren. (5)
- 15 Barman, het spookt in de borrel! (8,5)
- 18 In het epos zitten Aeneas en Odysseus in lockdown. (11)
- 19 Europees financier. (7)
- 20 Hooggeplaatst functionaris met goed uitzicht. (12)
- 21 Vervoer voor globetrottende baby. (8)
- 22 Geneesheer is, wanneer in de war, niet flexibel meer. (4)

Verticaal

- 1 (ongewenste) Tafelgasten met huidhonger? (8)
- 2 Wasmachine staat niet op de begane grond. (10)
- 3 Tiener is niet de oudste van het stel. (7)
- 5 Goed geplugd! De elpee heeft nauwelijks nog kleur. (12)
- 6 Matrijs voor zottigheid. (3)
- 7 Zij is binnenkort afgestudeerd. (3, ook afk.)
- 8 Vechtoefening met dennebomen. (7)
- 9 Kompel. (7)
- 12 In Belgische kustplaats is het nét niet vechten geblazen. (6)
- 13 Functie: cokedealer (in Rotterdamse winkelstraat). (7)
- 16 Diarree? Ik heb het er helemaal mee gehad. (9)
- 17 Proefversie van staatsvorm? (10)

OPLOSSING CRYPTOGRAM JANUARI 2021

Horizontaal 4) Trol 7) Volbloed 9) Zonsondergang 10) Rap 11) Seniorencomplex 12) Zakenrelatie 14) Voleindigen 16) Boedelscheiding 19) Nul 20) Lavastroom 23) Er niets van bakken 24) Kost 25) Buurten.

Verticaal 1) Helaas 2) Wildgroei 3) Recept 5) Risicoreiziger 6) Lengtegraad 7) Versroman 8) Tovenarsleerling 13) Snuiftabak 15) Vioolkist 16) Banden 17) Spatscherm 18) Gemeen 21) Amazone 22) Beerput.

De winnaar van de januaripuzzel 2021 is Stan van Poelgeest uit Weesp. Els Lemmen krijgt een eervolle vermelding voor de mooiste oplossing van de imaginaire woordenlijst: Ridiculinair - kookgek

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 3 maart 2021 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

O DIE NIEMEN

En wel 'synoniemen' ditmaal, woorden met een betekenis nabij die van een ander woord. Het gevraagde woord is telkens (vaak direct) herleidbaar uit de Hints. Lees deze (vaak cryptische) Hints, die in willekeurige volgorde staan. Plaats het gewenste synoniem op de juiste plek in de Tabel. Breng tot slot de letters die in de vakjes met cijferaanuiding staan over naar de 'Letters' tabel. Zo vormt u het oplossingswoord, wat u naar de redactie kunt sturen.

De 'lange ij' is één letter. Let op: vaak is dezelfde letter op meerdere (cijfer-)plaatsen te vinden. We geven vast een paar posities. Veel plezier!

HINTS

Horizontaal

- Het is maar een voorstel. /
- Ik wens je de macht van spieren. /
- Verzekerd & aansprakelijk. /
- (G)een Vlaming? /
- In de belasting! /
- Ook een zetel is een ... /
- Deze keer niet de zuster die verzorgt. /

Verticaal

- Een vergadering is toch net iets anders dan een sessie. /
- Peil het onderzoek. /
- Wandelend gedeserteerd. /
- Er wordt sjiek gestemd. /
- Familieid werkt wat bij, maar niet voor je gezondheid. /
- De partij aanbidt 'samen'. /

Letters															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

THEO DE BUURTCONCIERGE

